

# PROGRAMMA

# ERFGOEDFESTIVAL

## ZELFVOORZIENEND FORTEILAND PAMPUS

Weet u dat het eiland en het fort Pampus al sinds de bouw in 1895 helemaal zelfvoorzienend zijn? Geen riool, geen stroom, alleen water, zon, wind en de aarde. De soldaten die er tijdens de eerste wereldoorlog bivakkeerden, hadden niets te doen.



Om de verveling tegen te gaan, gebruikten ze alle elementen op en rond het eiland om zichzelf van drinkwater, energie en voedsel te voorzien. Duurzame uitvinders avant la lettre! En dit gebeurt nu, ruim 125 jaar later, nog steeds! Hoe? Ontdek alles tijdens een bezoek aan dit bijzondere fort dat is gebouwd als onderdeel van de Stelling van Amsterdam. Laat u inspireren tijdens het Erfgoedfestival om thuis net zo creatief,

groen en duurzaam aan de slag te gaan en de wereld een stukje mooier te maken!

**Pampus Veerboot stern vertrekt vanaf Herengracht (33), Muiden**  
[www.pampus.nl](http://www.pampus.nl)



## GRENSVERLEGGER VAN HOUTEN

Best & Goes Farthest. Met deze slogan verkoopt chocolademaker Van Houten tot ver over de grens van Weesp, van Nederland en zelfs tot ver buiten Europa zijn heerlijke bonbons, chocoladerepen en cacaopoeder. Want Casparus van Houten jr. (1844-1901), kleinzoon van de Casparus van Houten die in 1815 een chocoladefabriek aan de Prinsengracht in Amsterdam opent, werkt vanaf 1865 voor de fabriek en heeft gevoel voor marketing. Daardoor draagt hij bij aan de groei van het bedrijf. Hij werkt als een der eersten met reclame op trams in de grote steden van heel Europa en in de Verenigde Staten. In 1899 produceert het Van Houten-concern al een reclamefilm voor de bioscoop, waarin een vermoeide en slaperige kantoorclerk op miraculeuze wijze opkikkert na het eten van chocolade. Museum Weesp brengt dit succesverhaal in beeld, met prachtige kleurrijke affiches en bonbondozen, vormgegeven door toonaangevende kunstenaars en vormgevers als Willy Sluiter en Johan Briedé.

**Gemeentemuseum Weesp, Nieuwstraat 41, Weesp - [www.museumweesp.nl](http://www.museumweesp.nl)**

## DE MUIDERKRING

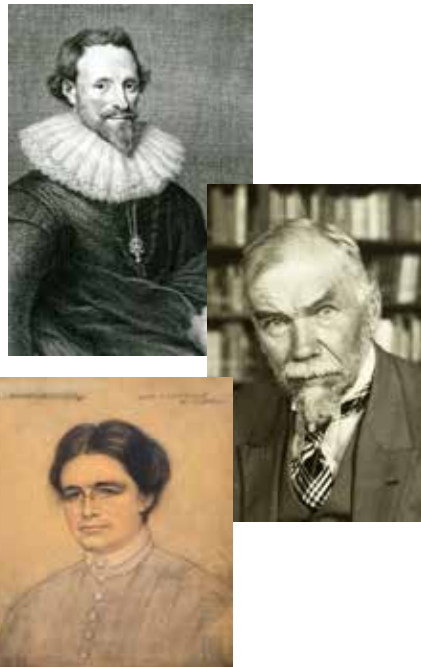
Op de 17e eeuw Pieter Corneliszoon Hooft naar het Muiderslot. Deze invloedrijke schrijver en dichter nodigt vaak een bonte verzameling schrijvers, geleerden en kunstenaars uit op het kasteel, bij voorkeur in de zomer. Later komt deze groep vrienden bekend te staan als de Muiderkring. Het Muiderslot huisvest dankzij P.C. Hooft het oudste podium van Nederland. Sinds de 17e eeuw zijn er talloze schilders, muzikanten, dichters en schrijvers over de vloer geweest. Deze podiumtraditie houdt het Muiderslot ook vandaag de dag levend. Het kasteel opent op 30 mei, 27 juni, 25 juli, 29 augustus, 4 & 5 september de poorten voor nieuw creatief talent dat uitblinkt in disciplines als dans, spoken word, theater, muziek en filosofie. Het Muiderslot heeft een uitgebreid zomerprogramma in petto, voor jong en oud.

**Muiderslot, Herengracht 1, Muiden**  
[www.muiderslot.nl](http://www.muiderslot.nl)



## WERELDVERBETERAAR COMENIUS

Wie was de beroemde Tsjechische filosoof, theoloog en pedagoog Jan Amos Comenius (1592-1670) en waarom komen mensen van heinde en verre voor hem naar Naarden-Vesting? Ontdek het in het hier gevestigde Comeniusmuseum, dat volledig is gewijd aan zijn werk en leven. Comenius is een begenadigd denker en schrijver en pleit voor onderwijs aan iedereen. Een van zijn meest kenmerkende werken is de *Orbis Pictus*, ofwel de wereld in beeld, een geïllustreerde kinderencyclopedie. Comenius is behalve een vooraanstaande en veelzijdige geleerde een onvermoeibare wereldverbeteraar. Hij roept intellectuelen onophoudelijk op een bijdrage te leveren aan de verspreiding van humaniteit. "Vooruitgang spruit niet voort uit instemming, maar uit twijfel," is een van zijn bekende citaten. De idealist is ervan overtuigd dat het bouwen van een betere samenleving begint met het stimuleren van kinderen om zich te ontwikkelen. **Comeniusmuseum, Kloosterstraat 33, Naarden. [www.comeniusmuseum.nl](http://www.comeniusmuseum.nl)**



## REIZENDE TENTOONSTELLING

De regio Gooi & Vecht is begin 1900 erg in trek bij mensen die, in reactie op de toenemende industrialisatie, behoefte voelen aan rust en ruimte in de natuur. Vrijdenkers als Frederik van Eeden en Jacob van Rees werken er in communes met gelijkgestemden aan een betere wereld. Ook andere wereldverbeteraars zoeken in het Gooi naar manieren om verandering te bewerkstelligen. In de reizende tentoonstelling *Grensverleggers en vernieuwers in Gooi & Vecht*, samengesteld door Stichting Tussen Vecht en Eem, kunt u kennismaken met de destijds spraakmakende vernieuwers, vrijdenkers en wereldverbeteraars die uitblonden in de wetenschap, de gezondheidszorg of in de kunsten. De tentoonstelling is afwisselend te zien in gemeentehuizen en bibliotheken in de regio. In de bibliotheken worden ook literaire programma's en lezingen over grensverleggende schrijvers georganiseerd. Kijk voor een overzicht en openingstijden op de website van het erfgoedfestival. **Stichting Tussen Vecht en Eem en bibliotheken in Gooi & Vecht [www.erfgoedfestivalgooivecht.nl](http://www.erfgoedfestivalgooivecht.nl)**



## DE VEELZIJDIGE GENERAAL KRAYENHOFF

In het vestingmuseum ontdekt u hoe kranig de soldaten zich weerden tegen het geweld van de Franse vijand. De geschiedenis van de stad Naarden, de ontwikkeling van de vestingbouw en de nieuwe Hollandse waterlinie worden uitgelegd in dit openluchtmuseum, vol spannende ondergrondse kazematten. In de tentoonstelling *Beleg van Naarden 1814*, naar schilderijen en prenten van Pieter Gerardus van Os zijn, naast afbeeldingen, ook persoonlijke eigendommen te zien van generaal Krayenhoff, de bevelhebber van het beleg van Naarden in 1814. Krayenhoff is een echte grensverlegger: naast militair is hij arts, natuurkundige en vestingbouwer. Hij introduceert in Nederland de bliksemafleider, stelt het Normaal Amsterdams Peil (NAP) vast, maakt de eerste hoogtekartaart van Nederland en is de initiatiefnemer voor de aanleg van de nieuwe Hollandse waterlinie.

**Nederlands Vestingmuseum, Westwalstraat 6, Naarden Vesting [www.vestingmuseum.nl](http://www.vestingmuseum.nl)**



## AFFICHES VAN HAMDORFF

Van 18 mei t/m 15 augustus 2021 is in de villa de Wilde Zwanen van Singer Laren een tentoonstelling gewijd aan Hamdorff. De moderne affiches van Hamdorff verbeelden de roemruchte geschiedenis van het bruisende middelpunt van kunstenaarsdorp Laren. De drijvende kracht achter het Hamdorff-complex is de succesvolle ondernemer Jan Hamdorff (1860-1931). In 1901 transformeert hij het etablissement van zijn ouders, herberg de Vergulde Postwagen aan de Brink, tot het nieuwe 'luxe' Hotel Hamdorff. In 1913 bouwt Jan zijn imperium verder uit met een nieuwe kunstzaal en bijbehorend feestterrein. Naast kunsttentoonstellingen biedt Hamdorff een opwindend en spraakmakend zomerprogramma vol muziek en feesten waarop volop modern gedanst wordt. Ter promotie van de activiteiten in de nieuwe kunstzaal en zomertuin vraagt Jan Hamdorff tekentalent Willy Sluiter (1873-1949) in 1913 een affiche te ontwerpen. In tien jaar tijd maakt Sluiter een serie kleurrijke en swingende aanplakbiljetten waarin kunst, muziek en humor samengaan. Vanaf de jaren 20 ontwerpen diverse andere kunstenaars aankondigingen van de tentoonstellingen, muziek en festiviteiten bij Hamdorff. De tentoonstelling bevat affiches van Eelco ten Harsen van der Beek, Johan Briedé, Willem Dooijewaard, Eppo Doeve, Mommie Schwarz en Willy Sluiter. Samen vertellen ze het succesverhaal van het culturele hart van Laren, opgebouwd door de grensverleggende ondernemer Jan Hamdorff. **Singer Laren, Oude Drift 1, Laren - [www.singerlaren.nl](http://www.singerlaren.nl)**



## PAPAGENO HUIS

Stichting Papageno Huis is een woonvorm in Laren waarin jongeren met autisme werk- en woonervaring op kunnen doen. Tijdens het Erfgoedfestival worden diverse publieksactiviteiten georganiseerd. Een spinning marathon, concerten en, in augustus, een expositie over grensverleggende vrouwen. Jonge mensen met autisme uit het Papageno Huis maken een portret van mede-oprichter Aaltje van Zweden en andere hedendaagse grensverleggende vrouwen. Ter afsluiting van de expositie wordt Aaltje van Zweden samen met Jan Rudolph de Lorm geïnterviewd in Singer Laren. Het gesprek zal gaan over het belang van kunst in het algemeen en specifiek voor mensen met een beperking zoals autisme. **Papageno Huis, Naarderstraat 77, Laren - [www.papageno.nl](http://www.papageno.nl)**

## GRENSVERLEGGER, UITVINDERS EN WERELDVERBETERAARS

Het oude dorp Huizen staat vooral bekend om zijn kleine en grote karakteristieke boerderijen, de visserswoningen, de kromme straten en stegen en de rokerijen. Ook hier zijn al vroeg grensverleggers en idealisten actief. Van de verhalen over deze mensen kunt u genieten in de tentoonstelling *Grensverleggers, uitvinders en wereldverbeteraars* die het Huizer Museum deze zomer in de tentoonstelling belicht. De tentoonstelling is ingedeeld in twee tijdvakken: die rond 1900 en die rond 1925. In dat eerste kwart van de twintigste eeuw worden in het Gooi en met name in Huizen, vele grenzen verlegd, zowel in de kunst als in de industrie, de maatschappij en de ruimtelijke ordening en natuur. In de periode van rond 1900 timmeren bijvoorbeeld Jan Veth, Richard Roland Holst, Ferdinand Hart Nibbrig, Wijgert Kooy, Hendrik Willem Kuhn en J.H.F. Grönloh (Nescio) stevig aan de weg. En mensen als Leo Gestel, Harry Hamming, Henri Polak, M.A.S. Nolte, Anton Philips, Stef en Henk Vos verdienen hun sporen in de periode daarna. **Huizer Museum, Achterbaan 82, Huizen [www.huizermuseum.nl](http://www.huizermuseum.nl)**

## RONDLEIDING BEELD EN GELUID

Beeld en Geluid beheert één van de grootste gedigitaliseerde media-archieven ter wereld. Boordevol met onder meer radio, televisie, YouTube-video's, objecten, geschreven pers, podcasts en games. De collectie groeit dagelijks, waardoor er op dit moment in totaal zo'n 750.000 uur aan audiovisueel materiaal gearchiveerd is. Beeld en Geluid is gevestigd op het Media Park, in een van de kleurrijkste gebouwen van Hilversum. Het spectaculaire bouwsel in de vorm van een kubus met dertien verdiepingen is ontworpen door de architecten Neutelings en Riedijk. De gevel is naar een ontwerp van Jaap Drupsteen bedekt met 2244 gekleurde glasplaten met reliëf, waarin 768 beelden uit de collectie van het instituut zijn verwerkt. Gedurende het Erfgoedfestival is Beeld en Geluid elke vrijdag vanaf 21 mei tot en met 10 september om 13:30 uur te bezoeken voor een rondleiding door het iconische gebouw. Tijdens de rondleiding geeft het instituut een kijkje in het gebouw en de uitgebreide collectie van Beeld en Geluid, met bijzondere aandacht voor de Totempaal van Mies Bouwman, een grensverleggend televisie-vakvrouw. Het kunstwerk werd na haar overlijden in 2018 in opdracht van De Wereld Draait Door gemaakt als eerbetoon aan Mies. Vanaf Beeld en Geluid kunt u een wandeling maken door Hilversum langs de MediaMile of een rijtoer maken over het Media Park, de plek waar grensverleggende televisieformats zijn ontwikkeld, zoals Big Brother en The Voice.

**Aanmelden voor de rondleiding bij beeld en geluid: [beeldengeluid.nl/erfgoedfestival](http://beeldengeluid.nl/erfgoedfestival) Kijk voor de juiste openingstijden van rondleiding en de rijtoer op het Media Park op [www.erfgoedfestivalgoovecht.nl](http://www.erfgoedfestivalgoovecht.nl)**



## DE ZILVEREN CAMERA

De Zilveren Camera is de meest prestigieuze prijs voor fotojournalistiek en documentaire fotografie in Nederland. Elk jaar worden fotografen uitgenodigd om hun beste nieuwsfoto's van het voorgaande jaar in te sturen. In de tentoonstelling zie je gebeurtenissen die nog vers in het geheugen liggen terug in de winnende beelden, zoals de gevolgen van de coronapandemie, Black Lives Matter-protesten en politieke perikelen in Den Haag. Zodra museum Hilversum de deuren weer mag openen, staat de tentoonstelling de Zilveren Camera klaar voor het publiek.  
**Museum Hilversum, Kerkbrink 6, Hilversum - [www.museumhilversum.nl](http://www.museumhilversum.nl)**



## NEDERLANDSE SEINTOESTELLEN FABRIEK



Honderd jaar geleden betreft de Nederlandse Seintoestellen Fabriek (NSF) het heideterrein in Hilversum oost. Dit vormt het begin van Hilversum als omroep- en later mediastad. Hier komen de eerste experimentele uitzendingen vandaan en wordt zend- en ontvangapparatuur gemaakt. Er wordt niet alleen onder eigen label geproduceerd; de radiotoestellen van moederbedrijf Philips komen ook uit de fabriek in Hilversum. Inmiddels is bijna alles van dit fabrieksterrein verdwenen, behalve het Oriongebouw waarin nu onder andere de Gooi- en Eemlander gemaakt wordt. Aan de hand van verhalen van oud-werknemers en bewaard gebleven objecten brengt Collectie Hilversum de boeiende geschiedenis van de NSF tot leven en wordt vertoond hoe het toegaat bij wat lange tijd de grootste werkgever van het Gooi was.  
**Collectie Hilversum op locatie Tante Jans, Schapenkamp 2, Hilversum**

## PLANTHUNTERS: OP JACHT NAAR HET GROENE GOUD

Tijdens het Erfgoedfestival kunt u in Pinetum Blijdenstein genieten van de tentoonstelling Planthunters. Begin 1900 vinden de grootste natuurhistorische ontdekkingen plaats. Avontuurlijke botanici worden de wereld ingestuurd op zoek naar nieuwe planten. De opdrachtgevers kunnen collectiebeheerders van botanische tuinen, kwekerijen of rijke geldschieters zijn. Deze planthunters staan bloot aan gevaar en ontberingen: ongelukken, ziektes en aanvallen door Tibetaanse monniken, Chinese zeeroovers of plaatselijke indianenstammen. De groene schat, die ze terugstuurden naar hun opdrachtgevers, siert nog steeds onze tuinen. U kunt een rondwandeling maken langs een selectie coniferen en planten die met hun naam verwijzen naar het leven van een planthunter. Lees hun spannende verhaal en geniet van al het moois dat zij hier naartoe gebracht hebben.

**Pinetum Blijdenstein, van der Lindenlaan 125, Hilversum - [www.pinetum.nl](http://www.pinetum.nl)**



## DUDOK ALS STEDENBOUWER

'Bouw net zo veel met groen en bomen als met beton en baksteen' is een opvallende uitspraak van architect en stedenbouwkundige Willem Marinus Dudok, die van 1915 tot 1954 in Hilversum werkte. Door zijn grensverleggende visie is Hilversum de tuinstad geworden die het nu nog steeds grotendeels is. Met groene wijken, parken, lanen, vijvers heeft Dudok, met veel gevoel voor het eigen karakter van elke wijk, de stad ten opzichte van de omringende natuur een heldere grens gegeven. Geen standaard aanpak dus, maar voor elke plek een speciaal ontwerp.

De tentoonstelling "De stad is het mooiste bouwwerk!" - W.M. Dudok als stedenbouwer in het DAC laat zien hoe Dudok in onder andere Hilversum als stedenbouwkundige te werk gaat. Er zijn speciale rondleidingen en excursies door de stad waar gidsen achtergrondverhalen vertellen over de plekken waar hij heeft gebouwd en met u spreken over hun betekenis voor de toekomst. Ook kunnen bezoekers ervaren hoe Hilversum nog altijd een 'Tuinstad van de 21ste eeuw' is.  
**Dudok Architectuur Centrum, Dudokpark 1, Hilversum [www.dudokarchitectuurcentrum.nl](http://www.dudokarchitectuurcentrum.nl)**

## SYPESTEYN, GRENSVERLEGGER OP EIGEN GROND

Kasteel-museum Sypesteyn zet deze zomer de historische tuin in de schijnwerpers om hiermee de visie en grensverleggende ideeën van de oprichter van het museum te belichten. Honderd jaar geleden schrijft jonkheer Henri van Sypesteyn al boeken over oud-Hollandse tuinkunst, verzamelt hij planten en bomen en ontwerpt hij een complex van tuinen, park en bos om zijn ideeën in te verwezenlijken. Van Sypesteyn is van mening dat de Nederlandse tuinkunst een voorloper is van de Franse- en Engelse ontwerptraditie. In de tuin is een nieuwe wandelroute aangelegd, waarbij belangrijke aspecten van het tuinhistorische denken en -onderzoek van Van Sypesteyn worden toegelicht. Ook voor kinderen valt er van alles te beleven op Sypesteyn.  
**Kasteel-museum Sypesteyn, Nieuw-Loosdrechtse dijk 150, Loosdrecht [www.sypesteyn.nl](http://www.sypesteyn.nl)**

